

Ed.

37. Frumvarp til laga

[37. mál]

um breyting á lögum nr. 10 22. mars 1960 um söluskatt með síðari breytingum.

(Lagt fyrir Alþingi á 104. löggjafarþingi 1981.)

1. gr.

12. gr. laganna orðist svo:

Söluskattsskyldir aðilar og aðrir, sem tilgreindir eru á söluskattsskrá, skulu ótilkvaddir greiða mánaðarlega innheimtumanni ríkissjóðs í umdæmi því, þar sem þeir eru heimilisfastir, söluskatt þann, sem þeim ber að standa skil á samkvæmt lögum þessum. Greiðslum skal fylgja skýrsla, á þar til gerðum eyðublöðum, um heildarveltu fyrir síðasta mánuð, þar með talin úttekt til eigin nota, svo og upplýsingar um frádrátt, söluskattsskylda veltu og söluskatt þann, sem inna ber af hendi.

Söluskattsskýrslu með upplýsingum um heildarveltu og frádrátt ber einnig að skila innheimtumanni fyrir hvert uppgjörstímabil, þótt ekki hafi verið um söluskattsskylda veltu að ræða. Innheimtumenn skulu veita skýrslu viðtöku, þótt eigi fylgi greiðsla.

Sérhver aðili, sem rekur starfsemi í fleiri en einni starfsgrein, skal, eftir nánari ákvörðun skattstjóra, láta í té sérstaka söluskattsskýrslu fyrir hverja þeirra. Skattstjóri getur ákveðið, að aðili, sem rekur starfsemi á fleiri en einum stað, skuli láta í té sérstaka skýrslu fyrir hvern starfsstað.

Söluskatti ásamt söluskattsskýrslu skal skila fyrir hvern mánuð. Gjald dagi er 15. dagur næsta mánaðar eftir uppgjörsmánuð og eindagi 10 dögum síðar. Beri eindaga upp á helgidag eða almennan fridag, færist eindagi á næsta virkan dag á eftir.

Skattstjóri getur heimilað þeim, sem hafa smávægilegan rekstur með höndum, að greiða söluskatt við framvísun söluskattsskýrslu einu sinni á ári, enda sé árleg söluskattsskyld velta yfirleitt minni en 10 000 kr.

Skattstjóri skal rannsaka söluskattsskýrslu og leiðrétt skattinn, ef hann er rangt tilgreindur. Einnig skal skattstjóri áætla söluskatt af viðskiptum þeirra, sem ekki hafa skilað fullnægjandi söluskattsskýrslu innan tilskilins tíma.

Hafi einhver, sem greiða skal söluskatt, eigi gert fullnægjandi skil á eindaga, skal hann sæta álagi skv. 21. gr. auk þess sem hann getur sætt viðurlögum skv. 25. gr.

Innheimtumaður getur látið lögregluna stöðva atvinnurekstur þeirra aðila, sem ekki gera fullnægjandi skil á skattinum eða álagi skv. 21. gr., á tilskildum tíma, með því n. a. að setja starfsstöðvar, skrifstofur, útsölur, tæki og vörur undir innsigli, þar til full skil eru gerð.

Ráðherra setur með reglugerð nánari ákvæði um framkvæmd þessarar greinar.

2. gr.

Í stað orðsins „ríkisskattstjóra“ í 1. og 2. másl. 4. mgr. 15. gr. laganna, með áorðnum breytingum, komi: skattrannsóknarstjóra.

3. gr.

1. Á 21. gr. laganna, með áorðnum breytingum, verði eftirtaldar breytingar:
 1. málsliður 1. málsgreinar greinarinnar orðist svo: Sé söluskattur ekki greiddur á tilskildum tíma, skal aðili sæta álagi til viðbótar skatti samkvæmt söluskattsskýrslu, eða til viðbótar þeim söluskatti, sem honum bar að standa skil á, sbr. 10. gr.
 2. Í stað orðsins „viðurlög“ í 2., 3., 4., 5. og 6. mgr. greinarinnar komi: álag.
 3. Í stað orðanna „fyrir dómstólum“ í 8. mgr. greinarinnar komi: hjá rannsóknarlögreglu ríkisins.

4. gr.

25. gr. laganna orðist svo:

Skýri söluskattsskyldur aðili af ásetningi eða stórkostlegu hirðuleysi rangt eða villandi frá einhverju því, er máli skiptir um söluskatt hans, eða afhendi hann eigi á lögmaeltum tíma söluskattsskýrslu eða þann söluskatt, sem hann hefur innheimt eða honum bar að innheimta, skal hann auk ógreidds söluskatts greiða sekt allt að tífaldri þeirri fjárhæð, sem undan var dregin eða vanrækt var greiðsla á. Álag skv. 1. tl. 2. mgr. 21. gr. dregst frá sektarfjárhæð.

Ef aðili vanrækir tilkynningarskyldu sína eftir 2. og 4. mgr. 11. gr., misnotar skirteini það, sem um ræðir í 3. mgr. 11. gr., vanrækir þá skyldu sína að halda tilskilið bókhald samkvæmt lögum þessum eða ákvæðum reglna sem settar eru skv. 28. gr., vanrækir að veita upplýsingar eða láta í té aðstoð, skýrslur eða gögn, svo sem ákveðið er í lögum þessum, eða skýrir rangt eða villandi frá einhverju, er varðar söluskattsskýrslu hans, þótt upplýsingarnar hafi ekki áhrif á skattskyldu hans eða skattgreiðslur, skal hann sæta sektum allt að 50 000 kr., enda liggja eigi við brotinu þyngri refsing eftir þessum eða öðrum lögum.

Verði brot á 1. mgr. uppvíst við skipti dánarbús, skal greiða úr búinu sekt, er nemi allt að fjórfaldri þeirri skattfjárhæð, sem undan var dregin eða vanrækt var greiðsla á. Sé svo ástætt sem í 2. mgr. segir, má gera búinu sekt allt að 25 000 kr.

Hver sá, sem af ásetningi eða stórkostlegu hirðuleysi lætur skattfyrirvöldum í té rangar eða villandi upplýsingar eða gögn um atriði varðandi söluskattsskýrslur annarra aðila eða gegnir ekki skyldu sinni skv. 15. gr., skal greiða sekt allt að 100 000 kr. Sömu sekt skal sá sæta, sem aðstoðar við ranga eða villandi skýrslugjöf til skattfyrivalda.

Sektir eftir lögum þessum má jafnt gera lögaðila sem einstaklingi. Hafi fyrirvarsmaður lögaðila framið brot á lögum þessum, má einnig gera lögaðila þessum sekt og sviptingu starfsréttinda, enda sé brotið drygt til hagsbóta fyrir lögaðilann eða hann hefur notið hagnaðar af brotinu.

Sé brot ítrekað eða sakir miklar að öðru leyti, má auk sektar beita varðhaldi eða fangelsi allt að 6 árum.

Tilraun og hlutdeild í brotum á lögum þessum er refsiverð, eftir því sem segir í III. kafla almennra hegningarlaga, og varða slík brot sektum allt að 100 000 kr., nema öðruvísi sé ákveðið í grein þessari.

5. gr.

26. gr. laganna orðist svo:

Ríkisskattanefnd úrskurðar sektir skv. 25. gr., nema máli sé vísað til opinberrar rannsóknar og dómsmeðferðar skv. 2. mgr. Við meðferð mála hjá nefndinni skal gæta ákvæða 100. gr. laga nr. 75/1981, um tekjuskatt og eignarskatt, eftir því sem við á, og veita sakborningi færi á að taka til varna. Skattrannsóknarstjóri kemur fram af hálfu hins opinbera fyrir nefndinni, þegar hún úrskurðar sektir. Úrskurðir ríkisskattanefndar um sektir eru fullnaðarúrskurðir. Vararefsing fylgir ekki sektarúrskurðum nefndarinnar.

Rannsóknarlögregla ríkisins fer með frumrannsókn opinberra mála út af brotum á lögum þessum. Skattrannsóknarstjóri getur vísað máli til opinberrar rannsóknar af sjálfdáðum svo og eftir ósk sökunautar, ef hann vill eigi hlíta því, að mál hans verði afgreitt af ríkisskattanefnd.

Mál vegna brota á lögum þessum sæta meðferð opinberra mála og skulu rekin fyrir sakadómi. Skattkröfu má hafa uppi, rannsaka og dæma í slíkum málum, sbr. XVII. kafla laga um meðferð opinberra mála, eftir því sem við á.

Sektir fyrir brot gegn lögum þessum renna í rikissjóð. Um innheimtu sekta, er rikisskattanefnd úrskurðar, gilda sömu reglur og um innheimtu skatta eftir lögum, þar á meðal um lögtaksrétt. Einnig má beita ákvæðum 8. mgr. 12. gr. við innheimtu þeirra.

Sök skv. 25. gr. fyrnist á 6 árum miðað við upphaf rannsóknar á vegum skatt-rannsóknarstjóra eða rannsóknarlögreglustjóra ríkisins eða hjá löglærðum fulltrúum þeirra gegn skattaðila sem sökunaut, enda verði ekki óeðlilegar tafir á rannsókn máls eða ákvörðun refsingar.

6. gr.

Á eftir 26. gr. laganna bætist ný grein er verði 27. gr. þeirra og orðist svo:

Skattstjórar skulu árlega semja og leggja fram söluskattsskrá fyrir hvert sveitarfélag í umdæminu en í henni skal tilgreina ákvarðaðan söluskatt hvers söluskattsskylds aðila. Söluskattsskrá skal liggja frammi til sýnis í tvær vikur á hentugum stað í hverju sveitarfélagi. Skattstjóri eða umboðsmaður hans auglýsir í tæka tíð hvar söluskattsskrá liggur frammi.

7. gr.

1. og 2. mgr. 27. gr. laganna, er verði 28. gr. þeirra, orðist svo:

Um þau atriði, sem ekki eru sérstök ákvæði um í lögum þessum, fer samkvæmt lögum nr. 75/1981, um tekjuskatt og eignarskatt, eftir því sem við á.

Fjármálaráðherra getur með reglugerð sett nánari fyrirmæli um framkvæmd laga þessara, þar á meðal reglur um sérstakt bókhald, fylgiskjöl þess og færslu, þar með talið birgðabókhald fyrir alla söluskattsskylda aðila, skráningu í bókhald, á reikninga, strimla, staðgreiðslusönlusta og önnur gögn til sönnunar færslum. löggildingun bóka og gagna, færslu þeirra og geymslu.

8. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Samráð 1980 skipaði fjármálaráðherra nefnd til að gera tillögur um bættu innheimtu söluskatts. Í skipunarbréfi var nefndinni falið að leita leiða til að tryggja sem best skil söluskatts í rikissjóð. Nefndinni var m. a. falið að endurskoða ákvæði um dráttarvexti og viðurlög við skattundandrætti og kanna önnur þau atriði er horft gætu til að auðvelda eftirlit með söluskattsskilum.

Í nefndina voru skipaðir eftirtaldir menn: Árni Kolbeinsson, Garðar Sigurðsson, Garðar Valdimarsson, Geir Geirsson, Jón Hallsson og Jónas Gunnarsson. Var Árni Kolbeinsson skipaður formaður nefndarinnar. Með bréfi dags. 7. júlí 1980 var Skúli Alexandersson skipaður í nefndina í stað Garðars Sigurðssonar er beðist hafði undan störfum í nefndinni.

Nefndin skilaði álitinu sínu í mars s. l.

Frumvarpið er að meginstefnu til byggt á tillögum nefndarinnar. Þykir mega vísa til álits hennar um almennar skýringar á þeim breytingum sem hér eru gerðar tillögur um en þar segir m. a.:

„Núgildandi viðurlaga- og refsíakvæði eru að stofni til frá árinu 1974. Er þar annars vegar um að ræða ákvæði 21. gr. laganna sem kveða á um sjálfvirk viðurlög, án sakar, við drætti á söluskattsskilum og skýrslugjöf. Eru þessi viðurlög nokkurs konar sambland af dráttarvöxtum og refsikenndum viðurlögum. Nefndin telur að þessi ákvæði hafi að meginstefnu reynst vel og gerir því ekki tillögur til róttækra breytinga á þeim. Hins vegar er um að ræða ákvæði 25. og 26. gr. um eiginlegar

refsingar ákveðnar af skattsektanefnd (nú ríkisskattanefnd) eða dómstólunum. Nefndin telur þessum ákvæðum að ýmsu leyti áfátt, t. d. gætir óeðlilegs misræmis milli ákvæða 25. gr. og 26. gr., og einnig sé nauðsynlegt að samræma þessi ákvæði samsvarandi ákvæðum í XII. kafla nýju tekjuskattslaganna. Í því sambandi leitaði nefndin aðstoðar Jónatans Þórmundssonar, prófessors í refsirétti við Háskóla Íslands.

Samkvæmt tillögum nefndarinnar eru ákvæði 25. og 26. gr. gildandi söluskattslaga sameinuð í eitt samræmt ákvæði. Eftir ákvæðinu er þá að áliti nefndarinnar enn betur tryggt en í núgildandi lögum að heimilt sé að beita refsingum, fésektum og refsivist við ýmsum brotum á lögunum, óháð því hvort álagi verður við komið. Hefur nefndin þar sérstaklega haft í huga að ótvírætt verði að dráttur söluskattsskila milli mánaða, innan ársins, geti varðað slíkum refsingum auk venjulegs álags. Þá eru huglæg skilyrði refsíabyrgðar færð til samræmis við samsvarandi ákvæði tekjuskattslaga. Þá eru sektarmörk við brotum á bókhaldsákvæðum söluskattslaga og reglugerða hækkuð úr 100 000 gömlum krónum í 5 000 000 gamlar krónur eða 50 000 nýjar krónur. Þá er lagt til að álag það sem fellur á vanskilafjárhæð á fyrstu 5 dögum eftir eindaga, eða samtals 20%, komi til frádráttar sektarfjárhæð. Önnur ákvæði er lúta að breytingum á refsíákvæðum og ákvæðum um málsmeðferð eru skv. tillögum nefndarinnar færð til samræmis við tekjuskattslög.

Að auki telur nefndin að ýmis ákvæði um mikilvæga þætti söluskattsinnheimtu sem nú er í reglugerð séu þess eðlis að þau eigi betur heima í lögum. Ekki felast þó í tillögu nefndarinnar að þessu leyti neinar efnisbreytingar frá gildandi ákvæðum.

Þá telur nefndin rétt að upp í söluskattslög verði tekin bein ákvæði um árlega framlagningu söluskattsskrár, hliðstæð ákvæðum tekjuskattslaga um framlagningu skattsskrár.“

Athugasemdir við einstakar greinar frumvarpsins.

Um 1. gr.

Fyrstu fimm málsgreinarnar eru efnislega samhljóða ákvæðum 27., 29., 30. og 31. gr. reglugerðar nr. 169/1970 um söluskatt með áorðnum breytingum. Að öðru leyti er greinin að mestu samhljóða núgildandi 12. gr. laganna utan þess að orðinu viðurlög er breytt í álag, sbr. athugasemd við 3. gr.

Um 2. gr.

Sbr. breytingar í 5. gr. frumvarpsins.

Um 3. gr.

Í 1. tl. er 21. gr. tengd 10. gr. með tryggari hætti en verið hefur.

2. tl.: Refsiskattur sá, sem í 21. gr. gildandi laga er nefndur viðurlög, er hér nefndur álag til samræmis við 106. gr. laga nr. 75/1981. Heppilegra er að nota heitið viðurlög sem heildarheiti um hvort tveggja, álag og refsingar (sektir og refsivist).

3. tl.: Rannsókn á vegum rannsóknardeildar ríkisskattstjóraembættisins telst m. a. hafin við skoðun á gögnum skattaðila eða við framlagða beiðni um afhendingu þeirra, sbr. 15. gr. laganna. Hér kemur og rannsóknarlögregla ríkisins í stað dómstóla, sbr. nánar í athugasemd við 5. gr.

Um 4. gr.

Sameinuð eru ákvæði 25. og 26. gr. gildandi laga í eitt samræmt ákvæði. Eftir ákvæðinu er lögmaelt að beita refsingum, fésektum og refsivist við ýmsum brotum á lögunum, óháð því hvort álagi verður við komið. Ákvæðið er orðað með tilliti til þess að í lögin komi ákvæði um skilafresti og fleiri atriði, svo að glögg lagastoð liggja til grundvallar refsíabyrgð vegna óheimillar frestunar á söluskattsskilum milli tímabila.

1. mgr. ákvæðisins svarar til 2. mgr. 25. gr. og 1. málsl. 1. mgr. 26. gr. gildandi laga. Tilgreind eru saknæmisskilyrði í samræmi við 1. mgr. 107. gr. laga nr. 75/1981. Í gildandi lögum er ekki vikið að þessu atriði í 25. og 26. gr., og verður því að skýra ákvæðin svo með gagnályktun frá 18. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940, að hvers konar gáleysi nægi auk ásetnings. Á móti þeirri takmörkun gáleysisábyrgðar, sem í þessu felst, kemur það hins vegar, að bætt er við orðinu „villandi“ í verknaðar lýsingu ákvæðisins. Rétt þykir að álag skv. 21. gr. laganna, að undanteknu dráttarvaxtaálagi, dragist frá sektarfjárhæð. Er það og í samræmi við 1. mgr. i. f. 107. gr. laga nr. 75/1981.

2. mgr. svarar til 1. mgr. 25. gr. gildandi laga. Bætt er við ákvæði um ranga eða villandi skýrslugjöf, sem hefur ekki áhrif á skattskyldu eða skattgreiðslur, sbr. 2. mgr. 107. gr. laga nr. 75/1981. Ekki þykir þörf á að nefna hér rangfærslu bókhalds, sjá 158. og 262. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940. Óþarft er að taka fram að álag komi til frádráttar í þessum tilvikum, þar sem hér er yfirleitt um formbrot að ræða sem gefa ekki tilefni til álags.

3. mgr., sem kemur í stað 3. mgr. 25. gr. gildandi laga, er breytt á tvo vegu. Annars vegar má miða sekt við allt að fjórföldun, þegar um undandrátt er að ræða. Hins vegar er ný sektarheimild, ef atvik þau, sem lýst er í 2. mgr., koma fram við skipti dánarbús. Að sjálfögðu gildir hér regla 1. mgr. um frádrátt álags.

4. mgr. felur í sér nýtt ákvæði um hlutdeildarbrot hliðstætt ákvæði 4. mgr. 107. gr. laga nr. 75/1981. Sem dæmi má nefna ranga skýrslu vitnis við rannsókn ætlaðs söluskattsbrots. Heppilegra þykir að hafa ákvæðið sektarhámark í stað þeirrar reglu, sem notuð er í 107. gr. laga nr. 75/1981.

5. mgr. svarar til 6. mgr. 25. gr. og 3. mgr. 26. gr. gildandi laga.

6. mgr. samsvarar síðari málslið 1. mgr. 26. gr. gildandi laga.

7. mgr. er að mestu nýmæli hliðstætt 7. mgr. 107. gr. laga nr. 75/1981, sjá þó 2. mgr. 26. gr. gildandi laga um hlutdeild.

Um 5. gr.

Ákvæði þetta kemur í stað 4. og 5. mgr. 25. gr. gildandi laga um fyrningu og meðferð skattsektanefndar, sbr. 6. mgr. 25. gr. og 1. mgr. 26. gr. gildandi laga. Lagt er til, að settar séu sambærilegar reglur um málsmeðferð og sakarfyrningu og nú gilda í 108. gr. laga um tekjuskatt og eignarskatt nr. 75/1981.

Fyrningarákvæði 5. mgr. er notað með hliðsjón af 4. mgr. 25. gr. gildandi laga og 6. mgr. 108. gr. laga nr. 75/1981. Ákvæði frumvarpsins er nokkru ítarlegra. Tekið er fram, að miðað sé við upphaf rannsóknar á vegum skattrannsóknarstjóra, rannsóknarlögreglustjóra eða hjá löglærðum fulltrúum þeirra gegn skattaðila sem sökunaut. Skattaðili er skýrlega fyrir sökum hafður vegna tiltekins brots. Felst slíkt yfirleitt í hókunum í rannsókn máls. Að sjálfögðu ber að gæta ákvæða 1. mgr. 40. gr. laga nr. 74/1974 við slíka rannsókn. Þess skal þó getið, að rannsókn getur hafist gegn manni sem sökunaut, þótt hann sé ekki nærstaddur og komi ekki persónulega fyrir rannsóknaraðila. Athygli er á því vakin að hér eru gerðar ríkari kröfur til slita á fyrningu en gerðar eru til slita á fyrningu heimildar til endurreiknings skattkröfu, sbr. 21. gr. laganna, en þar eru m. a. ekki gerðar kröfur um að rannsókn fari fram hjá löglærðum fulltrúa eða aðila sé gefin réttarstaða sakbornings.

Um 6. gr.

Lagt er til að tekið verði upp í söluskattslög beint ákvæði um framlagningu sölu-skattsskrár, hliðstætt ákvæði 2. mgr. 98. gr. laga um tekjuskatt og eignarskatt.

Um 7. og 8. gr.

Þarfnast ekki skýringa.